

Toetsingsadvies over het MER
ontgronding en (her-)inrichting
in het gebied Stevensweert,
Ohé en Laak

10 juli 1992

254-258

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Toetsingsadvies

Toetsingsadvies over de inhoud van het
milieu-effectrapport ontgroning en (her-)inrichting in
het gebied Stevensweert, Ohé en Laak / [Commissie voor de
milieu-effectrapportage]. - Utrecht : Commissie voor de
milieu-effectrapportage

ISBN 90-5237-372-8

Trefw.: milieu-effectrapportage ; Limburg /
ontgrondingen ; Limburg

Aan het College van Gedeputeerde Staten
van de provincie Limburg
Postbus 5700
6202 MA MAASTRICHT

uw kenmerk
BS 57604

uw brief
7 april 1992

ons kenmerk
U1038-92/CI/mp/254-259

onderwerp
toetsingsadvies MER ontgroning en
(her-)inrichting in het Stevolgebied

Utrecht,
10 juli 1992

Geacht College,

Bijgaand bied ik u het toetsingsadvies aan van de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) over de inhoud van het milieu-effectrapport (MER) "ontgroning en herinrichting in het gebied Stevensweert, Ohé en Laak".

Het MER is getoetst aan de vereisten die worden genoemd in de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm) en aan de door u vastgestelde richtlijnen. De Commissie is bij de toetsing tot de conclusie gekomen, dat het rapport de benodigde informatie bevat voor het nemen van een besluit.

Op enkele punten, die blijkens het MER van wezenlijke invloed zijn op de milieugevolgen, geeft het MER weinig duidelijkheid over het initiatief.

De Commissie vraagt daarom uw aandacht voor de volgende aspecten:

① **Onderwatertalud**

Uit het MER wordt onvoldoende duidelijk, welke garanties worden geboden om **stabiliteit** van het onderwatertalud van de diepe zandwinput aan de oostzijde van de Molenplas en de werking van de afdichtingslaag op de grindtaluds zeker te stellen. De Commissie acht het dan ook van belang, dat voorafgaand aan de uitvoering een plan wordt opgesteld dat aangeeft, hoe de uitvoering zal plaatsvinden. Zij acht het tevens noodzakelijk, dat via geregelde en regelmatige controle wordt vastgesteld of de voor de **afdichtingslaag** te gebruiken grond inderdaad aan de kwaliteitseisen voldoet en dat de afdichtingslaag na aanbrengen, op de beoogde weerstandbiedende werking wordt gecontroleerd.

② **Grondwaterkwaliteit**

De conclusies die met betrekking tot de huidige grondwaterkwaliteit worden getrokken hebben slechts een beperkte waarde omdat deze slechts op één meetpunt berusten. Veranderingen in de regionale grondwaterkwaliteit onder invloed van de voorgenomen ingreep (en eventuele vervolgeffecten daarvan op bijvoorbeeld de natuur) zijn niet in beeld gebracht. Daarnaast blijven er onduidelijkheden bestaan over het gedrag van verontreinigingen in de met mijnsteen aangevulde gebieden als gevolg van eventuele veranderingen in de

grondwaterstroming. De Commissie acht het van het grootste belang om ten minste in het kader van de bij m.e.r. wettelijk verplichte evaluatie aandacht te schenken aan dit aspect, zodat, indien nodig, gepaste maatregelen kunnen worden getroffen.

③ **Julianakanaal**

Uit de inspraak komt naar voren, dat er ongerustheid bestaat over de invloed van de ontgrondingen op de stabiliteit van het Julianakanaal; de recente aardbeving heeft deze ongerustheid doen toenemen. De Commissie meent, dat bij de opstelling van het MER aardbevingsrisico's niet hadden kunnen worden voorzien, maar beschouwt de ongerustheid over de risico's wel serieus. Zij gaat ervan uit, dat deze reacties voor u aanleiding zullen zijn om in overleg met Rijkswaterstaat na te gaan in hoeverre het uitvoeren van een risico-analyse terzake, is gewenst.

④ **Geluidhinder**

Naast de genoemde drie punten behoeft de geluidhinder speciale aandacht. De geluidbelasting in de omgeving van het wingebied wordt voornamelijk bepaald door de winwerktuigen. Maatregelen om de geluidemissie van deze werktuigen terug te dringen kunnen in belangrijke mate bijdragen aan vermindering van de geluidhinder. De Commissie acht het zinvol om een proefproject onder de leiding van de provincie te starten, teneinde de maatregelen te beproeven, die door het onderzoeksbureau M + P ¹] zijn beschreven. Dit is eveneens één van de beleidslijnen die zijn aangegeven in de nota Gegronnd Ontgronden van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (1989).

De Commissie is van mening, dat aan deze aspecten aandacht kan worden besteed door voorwaarden te stellen bij de vergunningverlening en door tijdens én na de uitvoering van het initiatief (indien hiertoe wordt besloten) zorgvuldig te meten en de milieurisico's te bepalen.

Uiteraard dient een evaluatieprogramma ook aan te geven, welke maatregelen zullen worden getroffen, indien de milieu-effecten ernstiger blijken dan werd verwacht.

De Commissie hoopt met dit advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming over het voornemen. Indien zij terwille kan zijn bij de beoordeling van informatie bij de afronding van de besluitvorming, is zij gaarne daartoe bereid. In ieder geval blijft ze graag op de hoogte van de verdere besluitvorming en van de evaluatie.

dr. H. Cohen,
voorzitter van de Commissie m.e.r.

---

1 Meier, A. Von, en G.J. van Blokland, 1988

- Geluid van grindwininstallaties. Mogelijkheden tot bronreductie en implicaties met betrekking tot bronreductie en implicaties met betrekking tot kosten en aan te houden afstanden tot woonbebouwing. M + P Raadgevende Ingenieurs BV, Aalsmeer.

Toetsingsadvies over de inhoud van
het MER ontgroning en (her-)inrichting
in het gebied Stevensweert,
Ohé en Laak

Advies op grond van artikel 41z, 2e lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne inzake de toetsing van de inhoud van het milieu-effectrapport over ontgroning en (her-)inrichting van het gebied in de gemeente Maasbracht door Stevol b.v.,

uitgebracht aan het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

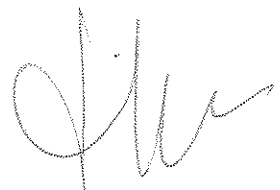
de werkgroep m.e.r. ontgroning Stevolgebied

de secretaris

ir. M.P.T.M. de Cleen

de voorzitter

dr. H. Cohen

Utrecht, 10 juli 1992

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. INLEIDING	1
2. TOETSING OP HOOFDLIJNEN	2
2.1 Algemeen	2
2.2 Activiteit en alternatieven (hoofdstuk 3 en 4)	3
2.3 Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkelingen (hoofdstuk 5)	5
2.4 Milieu-effecten (hoofdstuk 6)	5
2.5 Leemten in kennis en informatie (hoofdstuk 8) en Evaluatie (hoofdstuk 9)	6
3. TOETSING OP ONDERDELEN	7
3.1 Te nemen en genomen besluiten (hoofdstuk 2)	7
3.2 Alternatieven en varianten (hoofdstuk 4)	7
3.3 Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkelingen (hoofdstuk 5)	9
3.4 Milieu-effecten (hoofdstuk 6)	9
3.5 Vergelijking van de alternatieven (hoofdstuk 7)	11
3.6 Evaluatie en monitoring (hoofdstuk 9)	11
3.7 Samenvatting MER	12

BIJLAGEN

1. Brief van het College van Gedeputeerde Staten van Limburg, d.d. 26 november 1991, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld advies uit te brengen
2. Projectgegevens
3. Brief van het College van Gedeputeerde Staten van Limburg d.d. 19 februari 1991, waarin de Commissie wordt verzocht de toetsing niet af te ronden dan nadat het MER is aangepast
4. Openbare bekendmaking van de terinzagelegging van het MER en bijbehorende documenten in Staatscourant 72, 10 april 1992
5. Lijst van inspraakreacties en adviezen
6. Brief van het College van Gedeputeerde Staten van Limburg, d.d. 7 april 1992, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld advies uit te brengen over het aangepaste MER
7. Brief van Stevol b.v. d.d. 16 juni 1992 waarin het misverstand over het cementbentoniet scherm wordt gecorrigeerd

1. INLEIDING

Stevol b.v. heeft het voornemen om in de gemeente Maasbracht (vroeger: Stevensweert, Ohé en Laak en een deel van Echt), binnen het zogeheten projectplangebied van ca. 280 ha., een gebied ter grootte van ca. 209 ha. te ontgronden, ter verkrijging van grind en zand voor de nationale behoefte. Tijdens en na deze ontgronding zal Stevol b.v. het gebied (her-)inrichten.

Om vergunningen ingevolge de Ontgrondingenwet en de Hinderwet te verkrijgen is een milieu-effectrapport (MER) opgesteld. In deze procedure van m.e.r. is het provinciaal bestuur van Limburg het bevoegd gezag.

Bij brief van 26 november 1990¹] is de Commissie gevraagd om te adviseren over de inhoud van het MER dat op 27 november 1990 te zamen met de vergunningaanvraag krachtens de Ontgrondingenwet ter inzage was gelegd. In afwachting van de mogelijke wijzigingen in de Hinderwet ten aanzien van het aspect geluid, was toen nog geen vergunningaanvraag ingevolge de Hinderwet ingediend.

In dezelfde brief gaf het provinciaal bestuur aan, dat de initiatiefnemer (Stevol B.V.) nog aanvullende informatie zou leveren over de grondbalans voor het landbouw/natuuralternatief en het natuuralternatief.

De advisering werd ter hand genomen door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r., verder te noemen de Commissie. Dit is dezelfde werkgroep die op 22 februari 1990 een advies voor richtlijnen voor de inhoud van het MER uitbracht²].

Naar aanleiding van de inspraakreacties en na overleg met de Commissie heeft de provincie aan Stevol b.v. gevraagd het MER aan te passen. De Commissie werd verzocht de toetsing stop te zetten in afwachting van de aanpassing³]. Het verzoek van de provincie heeft geleid tot een nieuw MER, dat vanaf 13 april 1992 te zamen met de vergunningaanvragen ingevolge de Ontgrondingenwet en de Hinderwet ter inzage is gelegd⁴]; het publiek kreeg gelegenheid tot inspraak tot en met 15 mei 1992. De Commissie is bij brief van 7 april verzocht om advies uit te brengen over de inhoud van dit MER⁵]. Op 27 april 1992 heeft de hoorzitting krachtens artikel 41ag van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm) plaatsgehad. Bij deze hoorzitting was een vertegenwoordiger van de Commissie aanwezig.

---

1 Zie bijlage 1.

2 Zie voor de samenstelling van de werkgroep en verdere projectgegevens bijlage 2.

3 Zie bijlage 3.

4 Zie bijlage 4.

5 Zie bijlage 6.

Dit advies betreft:

- toetsing aan de regels voor de inhoud van een MER, zoals gesteld in artikel 41j van de Wabm;
- toetsing aan de richtlijnen voor het MER, zoals vastgesteld door het provinciaal bestuur op 3 april 1990;
- signaleren van eventuele onjuistheden in het MER (Wabm, artikel 41w, tweede lid).

De Commissie heeft de aanvraag voor een vergunning ingevolge de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo), die voor het Stevol-project is ingediend bij het Waterschap zuiveringschap Limburg, niet bij haar toetsing betrokken⁶. De besluitvormingsprocedure over de Wvo-vergunningaanvraag loopt namelijk weliswaar parallel met de m.e.r.-procedure (waarin de vergunningaanvragen ingevolge de Ontgrondingenwet en de Hinderwet centraal staan), maar is daarmee niet gecoördineerd in de zin van de Wabm.

Voor de opstelling van dit toetsingsadvies heeft de Commissie alle via het bevoegd gezag ontvangen opmerkingen en het verslag van de hoorzitting van 27 april 1992, in beschouwing genomen⁷. Voor zover relevant wordt er in dit advies met voetnoten naar verwezen.

2. TOETSING OP HOOFDLIJNEN

2.1 Algemeen

In het algemeen is het MER goed leesbaar. De structuur van het rapport, de beschrijving van de alternatieven en de behandeling van de effecten van de verschillende deelactiviteiten is voldoende. Bij de vergelijking van de alternatieven zijn enkele tabellen onvolledig; de effecten van uitvoering zijn bovendien slechts summier aangeduid. Hierdoor is het niet goed mogelijk aan de hand van deze tabellen een goed algeheel overzicht te krijgen.

De informatie in het MER is goed gedocumenteerd en recent. De gebruikte modellen zijn voldoende beschreven en de parameterkeuze is afdoende gemotiveerd.

Het MER bevat naar de mening van de Commissie de benodigde informatie om een besluit te kunnen nemen.

---

6 Een suggestie daartoe werd gedaan via reactie 4 (bijlage 5).

7 Voor een overzicht van deze reacties zie bijlage 5.

In de rest van dit advies wordt eerst kritiek in hoofdlijnen weer-
geven. Vervolgens wordt het MER op onderdelen besproken. De Commissie
heeft getracht aan te geven, welke aspecten naar haar mening bijzon-
dere aandacht verdienen in de verdere besluitvorming en op welke wijze
deze aandacht zou kunnen worden gegeven.

2.2 Activiteit en alternatieven (hoofdstuk 3 en 4)

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze
waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijker-
wijs in beschouwing dienen te worden genomen".

De informatie over de uitvoering van het project geeft slechts een
globaal beeld van de mogelijke risico's. Dit hangt samen met onzeker-
heden in de winning van de delfstoffen en de uitvoering van de afdich-
tingslaag op het grindtalud onder water.

De Commissie meent daarom, dat de risico's van het initiatief moeilijk
zijn te beoordelen. Deze betreffen vooral:

- a de **waterafdichtende kwaliteit** van de afdichtingslaag⁸] op de
grindtaluds⁹].

Het MER maakt onvoldoende duidelijk, hoe wordt gegarandeerd dat de
weerstand van de afdichtingslaag – ook op lange termijn – voldoet
aan de eisen die bij het ontwerp zijn gehanteerd.

In ieder geval dient van te voren te worden vastgesteld, of de te
gebruiken grond voor de afdichtingslaag voldoet aan de uitgangs-
punten van het ontwerp. Het is daarom gewenst om tijdens het aan-
brengen van deze afdichtingslaag het toegepaste aanvulmateriaal
(grond) regelmatig te controleren en de gewenste dikte te contro-
leren. Ook is het gewenst in het gereede werk aan de hand van boor-
monsters en grondwaterstandswaarnemingen te toetsen of de afdich-
tingslaag als geheel voldoet aan de uitgangspunten van het ont-
werp.

Zoals in het model beschreven hangt de grondwaterstandsverandering
sterk af van de weerstand van de oeverbekleding. Daarom is het van
groot belang de bovengenoemde controles goed uit te voeren; alleen
op deze manier kan goed worden nagegaan, of de gewenste grond-
waterstanden in de praktijk kunnen worden gerealiseerd.

- b de **stabiliteit** van het onderwatertalud van de diepe zandwinput aan
de oostzijde van de Molenplas¹⁰];

Het onderwatertalud is ontworpen met een helling 1 : 4. Bij de
beoordeling van de stabiliteit zou naar de mening van de Commissie

---

8 Bedoeld is de oeverbekleding, zoals die o.a. in het deelrapport geohydrologie (blz. 22 e.v.) is
beschreven.

9 Zie ook reactie 2, 4, 5, 15, 22 (bijlage 5).

10 Zie ook reactie 2, 4, 5, 21 (bijlage 5).

het risico van zogenaamde zettingsvloeiingen moeten worden betrokken. Uit de praktijk blijkt dat het beheersen van een 1 : 4 talud, zeker in los gepakt zand, een moeilijke zaak is, als bij het zuigen niet planmatig wordt opgetreden. Er kunnen dan tijdens het 'bressen'¹¹] lokale evenwichtsverstoringen optreden, die aanleiding kunnen zijn voor grote zettingsvloeiingen. De veiligheidszones van 170 m tussen de insteek van de diepe winput en de teen van de afdichtingslaag op het grindtalud zouden dan kunnen worden aangetast.

In verband hiermee meent de Commissie, dat het noodzakelijk is de diepe zandwinning uit te voeren volgens een van te voren opgesteld plan. Hierin dient te zijn aangegeven

- tot welke diepte en waar de zuigbuis van de winzuiger maximaal mag geraken;
- de maximale capaciteit van de zuiger;
- het stramien dat door de zuiger moet worden gevolgd.

Het MER besteedt geen aandacht aan de mogelijkheden om bijvoorbeeld minder materiaal te winnen¹²]. Ook in verband met de bufferfunctie¹³] van het Stevolgebied zou dit voor de hand hebben gelegen.

Dientengevolge houden ook de inrichtingsvarianten alleen rekening met een volledige uitvoering van de (gefaseerde, maar wel tot het einde toe uitgevoerde) ontgrinding. In verband hiermee ligt het accent van de alternatieven grotendeels op de inrichting van het gebied ná ontgrinding.

De mogelijkheden om inspiratie te putten uit nieuwe opvattingen over natuurontwikkeling (zie

*Natuurbeleidsplan*¹⁴];

*Nota natuurontwikkeling*¹⁵];

«Toekomst voor een grindrivier»;

en de vele publicaties over natuurontwikkeling in tijdschriften en dergelijke)

zijn slechts marginaal benut.

Zo lijkt een 1 : 4-helling voor het talud langs de plas Walburg te steil voor een natuurfunctie¹⁶]. De term 'natuurontwikkeling' voor dergelijke inrichting is dan ook discutabel¹⁷].

---

11 Bressen is een mechanisme in de grond dat zorgt voor de invloeiing van zand naar de zuigbuis of baggeremmer.

12 De richtlijnen voor het MER noemen o.a. als 'bouwsteen' voor alternatieven: *«Met betrekking tot de ontgrinding: de hoeveelheid, aard en samenstelling van het materiaal».*

13 De indicatieve aanduiding van het Stevol-gebied heeft plaatsgehad als *«buffer en overloop naar de langere termijn indien tot 1989 niet voldoende oppervlakte beschikbaar zal zijn»* (MER, blz. 8).

14 Zie ook reactie 14 (bijlage 5).

15 Ministerie van Landbouw en Visserij, 1989.

16 Zie ook reactie 14 (bijlage 5).

17 Zie reactie 2 (bijlage 5).

2.3 Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkelingen (hoofdstuk 5)

Artikel 41j, lid 1, onder d van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "*een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen*".

Een voorwaarde voor goede effectvoorspellingen is een goede analyse van de bestaande toestand van het milieu. Voor de beschrijving van de grondwaterkwaliteit was helaas slechts beschikking over één meetpunt. De effecten van de uitbreiding van bruinkoolwinning in Duitsland kunnen nog niet in kaart worden gebracht. De Commissie onderschrijft dan ook de constatering in het MER, dat de voorspellingen van effecten op grondwaterkwaliteit en waterhuishouding van beperkte waarde zijn.

Veranderingen in de grondwaterkwaliteit en de waterhuishouding kunnen resulteren in weer andere gevolgen, bijvoorbeeld op verdrogingsgevoelige vegetatie. Deze effecten kunnen nu ook niet goed worden beoordeeld.

2.4 Milieu-effecten (hoofdstuk 6)

Artikel 41j, lid 1, onder e van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "*een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven*".

Ook al bestaan op een aantal punten onzekerheden, in het MER is aan de hand van de beschikbare informatie getracht om de effecten zo goed mogelijk te beschrijven. Ook hier zijn de meest relevante onzekerheden de grondwaterkwaliteit¹⁸⁾ en de vervolgeffecten van geohydrologische veranderingen; ondermeer is onduidelijk, over welke periode de tijdelijke effecten zullen optreden.

De onzekerheden kunnen als aandachtspunten dienen in de (bij m.e.r. verplichte) evaluatie. De Commissie acht het niet mogelijk om met de bestaande kennis en zonder gebruik van extra meetpunten deze onzekerheden op dit moment weg te nemen.

---

18 Zie § 2.3 van dit advies.

2.5 Leemten in kennis en informatie (hoofdstuk 8) en Evaluatie (hoofdstuk 9)

Artikel 4 Ij, lid 1, onder g van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."

Artikel 4 Iam van de Wabm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Gezien het belang van de grondwaterkwaliteit, de waterhuishouding en de waardevolle gebieden in de omgeving van het projectgebied, verdienen geohydrologische effecten grote aandacht bij de evaluatie achteraf. Ingegaan zou moeten worden op de gevolgen voor de oppervlaktewaterkwaliteit en eventuele beperkingen ten aanzien van het gebruik van technische maatregelen. De Commissie kan zich vinden in de uitspraak, dat een goede evaluatie van de effectiviteit (in hydrologische zin) van de oeverbekleding van de ontgroning belangrijk is. Voorts dient nader onderzoek plaats te vinden naar de hydrologische effecten en de gevolgen voor flora en fauna in de meest kwetsbare natuurgebieden (met name *De Doort*¹⁹). Hiertoe zou het grondwaterstandsmeetnet moeten worden uitgebreid. Voorafgaand aan de ontgroning dient naar de mening van de Commissie een goed ontwerp te worden gemaakt van een systeem ter controle van de grondwaterkwaliteit, zoals aangegeven in het MER op pag. 241.

Het MER bevat ten aanzien van de opvulling met mijnsteen alleen een indicatie van de stromingsrichting van verontreinigd grondwater; het merkt op, dat over de mate van bodem- en grondwaterverontreiniging van verschillende locaties leemten in kennis en informatie bestaan. Het is de Commissie, ook na informatie-uitwisseling met de provincie en met Stevol b.v., onduidelijk, in hoeverre aandacht had kunnen worden besteed aan de (voorlopige) resultaten van het bodemsaneringsonderzoek, zoals dat sinds 1986 in de provincie wordt uitgevoerd.

De Commissie is van mening, dat het evaluatieprogramma aandacht moet besteden aan het gedrag en de effecten van bestaande verontreinigingen van bodem en grondwater (inclusief slibafzettingen in de Oude Maas)²⁰.

---

19 Dit is aangegeven in het MER op pag. 239 en 240.

Zie ook reactie 21 (bijlage 5).

20 Zie reactie 12 (bijlage 5).

3. TOETSING OP ONDERDELEN

3.1 Te nemen en genomen besluiten (hoofdstuk 2)

Artikel 41j, lid 1, onder c van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven".

De historie van het voornemen in relatie tot m.e.r. en de beleidsontwikkeling is voldoende geschetst. Duidelijk wordt aangegeven, welke andere besluiten voorwaarden scheppen voor het voornemen en de besluitvorming hierover. Het MER geeft aan dat de ontgrinding van het Stevolgebied los staat van de aanwijzing van nieuwe grindwinningslocaties voor de lange termijn en daarom ook niet getoetst zal worden aan de studie 'Toekomst van een grinddriewer' die in opdracht van de provincie is uitgevoerd.

Uit de inspraak komt naar voren, dat het MER ten onrechte ervan uit zou gaan dat de voorgenomen ontgrinding geen invloed zou uitoefenen op de waterwinning Roosteren²¹]. Bij de verdere besluitvorming dient duidelijk te worden, in hoeverre hier sprake is van een belangentegenstelling en hoe deze eventueel wordt opgelost.

Onduidelijk is, in hoeverre het standpunt van de gemeenten Echt²²] en Maasbracht²³] beperkingen opleggen aan de verdere besluitvorming.

3.2 Alternatieven en varianten (hoofdstuk 4)

De alternatieven en de beschrijving van de omstandigheden, die aan de ontwikkeling ten grondslag hebben gelegen, zijn voldoende beschreven.

Bij de inspraak²⁴] werd naar voren gebracht, dat de Rijkswaterstaat de 1 : 10-eis voor de insteek van de grind-zandwinput zou hebben verscherpt tot 1 : 15²⁵]. De Commissie heeft geconcludeerd, dat het ontwerp ook zou voldoen aan een eventueel verscherpte eis²⁶].

---

21 Zie reactie 5 (bijlage 5).

22 Zie reactie 16 (bijlage 5); hierin wordt gesteld dat de gemeente voorlopig geen bezwaren zal indienen onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat o.a. de herinrichting geschiedt volgens de 'natuur/landbouwvariant', zoals beschreven in het MER.

23 Zie reactie 22 (bijlage 5).

24 Zie reactie 2 (bijlage 5).

25 Overigens heeft de Commissie geen bevestiging hierover ontvangen van RWS (zie ook reactie 14, bijlage 5).

26 Bijlagen bij het MER, blz. 36.

Er worden geluidwallen aangelegd om de hinder te bestrijden. Eventueel kunnen deze worden verhoogd met een scherm van 1 meter. Het hoofdrapport^{27]} vermeldt een totale hoogte van 10; de tabellen^{28]} 11 meter. De Commissie gaat, gezien het deelrapport *Geluid*, ervan uit, dat het laatste correct is.

Bij de aanvraag in het kader van de Hinderwetvergunning is niet nagegaan, in hoeverre het voor deze aanvraag gebruikte rekenmodel afwijkt van het model voor het MER. Uit de stukken blijkt, dat er verschillen optreden van een aantal decibel in de berekende geluidbelasting. Een nadere verklaring hiervan bij de procedure voor de Hinderwetvergunning is naar de mening van de Commissie gewenst.

Het *Erratum bij het MER* gaf aan, dat het cementbentonietscherm geen onderdeel zou uitmaken van het voorkeursalternatief^{29]}. Inmiddels blijkt deze passage te berusten op een misverstand^{30]}: het cementbentonietscherm behoort wel tot het voorkeursalternatief, maar de initiatiefnemer wil de komende tijd mogelijkheden onderzoeken om met minder kosten, maar even effectief, de effecten op het grondwater te beheersen. Voorafgaand aan de uitvoering zal duidelijk zijn of er een cementbentonietscherm wordt geplaatst of dat er voor een andere voorziening wordt gekozen.

De Commissie gaat ervan uit, dat in deze afweging alleen alternatieven voor het cementbentonietscherm in aanmerking zullen komen, indien zij een aan dit scherm gelijkwaardige werking hebben^{31]}.

Het MER geeft aan, dat voor de winning in principe eigen materieel zal worden ingezet. Ook wordt aangegeven, dat het mogelijk is winningsapparatuur door maatregelen stiller te maken. Het hoofdrapport geeft niet altijd consequent aan welk stadium van maatregelen men bedoelt. Duidelijk zou zijn als steeds het bijbehorende akoestische vermogen wordt aangegeven.

Het MER geeft niet duidelijk aan:

- * hoeveel grind en zand uiteindelijk zal worden gewonnen^{32]};
- * in hoeverre het sluiten van de verbinding met plas *Bilt* gepaard gaat met het aanbrengen van de afdichtingslaag op het onderwatertalud.

---

27 Blz. 42.

28 Blz. 188.

29 Zie ook reactie 20 (bijlage 5).

30 Zie bijlage 7.

31 Zie ook reactie 1, 2, 3, 5, 6, 8, 10 (bijlage 5).

32 Zie reactie 2 (bijlage 5).

3.3 Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkelingen (hoofdstuk 5)

De bestaande toestand van het milieu is voldoende beschreven, met uitzondering van het onderdeel grondwaterkwaliteit³³]. Er is veel, goed gedocumenteerde informatie gebruikt.

De gehanteerde analyse- en voorspellingsmethoden voor de visueel-ruimtelijke en structurele aspecten van het landschap is goed gekozen. De beschrijvingen geven daardoor in § 5.5 een goed beeld van het huidige landschap op lokaal en regionaal niveau.

De Commissie acht het reëel dat is gekozen voor een beschrijving van de autonome ontwikkeling vanaf het 'heden'. De (beleids-)uitgangspunten, die als basis voor de beschrijving van de autonome ontwikkeling zijn gekozen, zijn naar de mening van de Commissie voldoende gemotiveerd.

Uit de inspraak³⁴] komt naar voren, dat de kwaliteit van het oppervlaktewater, met name in de Grensmaas, minder goed zou zijn dan het MER aangeeft; dat de bedding van de Oude Maas ernstiger verontreinigd is dan het MER vermeldt en dat de kaart met stroombaanbegrenzingsen en overstromingsfrequenties blijkt te zijn gebaseerd op verouderde gegevens; De Commissie kan niet beoordelen, in hoeverre deze kritiek terecht is. Misschien zou het beter zijn geweest ook een vergelijking met de kwaliteitsdoelstelling voor water voor zalmachtigen op te nemen³⁵].

3.4 Milieu-effecten (hoofdstuk 6)

In het algemeen zijn de gevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven voldoende in het MER beschreven. Er wordt duidelijk aangegeven van welke beoordelingscriteria is uitgegaan. De effecten worden systematisch behandeld door onderscheid te maken in deelaspecten.

Door gebrek aan gegevens bestaat over een aantal aspecten onzekerheid; daarom kunnen niet alle effecten goed worden bepaald. Dit is onder andere het geval met de effecten als gevolg van veranderingen in de waterhuishouding³⁶].

---

33 Zie de opmerkingen over hoofdstuk 5 van het MER in hoofdstuk 2 van dit advies.

34 Zie reactie 12 en 14 (bijlage 5).

35 Zie reactie 14 (bijlage 5).

36 Zie ook de opmerkingen in § 2.3 en 2.4 van dit advies; zie daarnaast de opmerkingen over de risico's van de uitmonding van de Grensmaas in stagnant water met een recreatieve functie (reactie 12, bijlage 5).

Aan eventuele zettingsschade aan gebouwen en monumenten – vooral in het projectgebied zelf – had meer aandacht kunnen worden besteed³⁷]; weergave van de 'worst case' situatie had meer inzicht kunnen verschaffen.

In § 6.6 zijn de gevolgen van de ingreep voor het landschap systematisch uitgewerkt, mede aan de hand van esthetische, economische, functionele en ecologische criteria.

Een belangrijk deel van de effecten op het landschapsbeeld hangt af van de wijze van herinrichting en het te kiezen alternatief. Van belang is daarom de uitspraak op pag. 147 van het MER. Ook de Commissie gaat ervan uit, dat de provincie als onderdeel van het beleid ten aanzien van de ecologische hoofdstructuur de juiste maatregelen neemt voor behoud en ontwikkeling van natuurwaarden ter versterking van het Grensmaasdal en de daarbij behorende ecosystemen³⁸]. Daartoe zal de provincie als uitwerking van het Natuurbeleidsplan het maatschappelijk draagvlak voor het beleid dienen te verbreden en bestuurlijke overeenstemming dienen te bereiken.

De dertien rekenpunten voor de geluidbelasting zijn op korte en middellange afstand van de geluidproductie gekozen. Het MER stelt over het gebruikte model, dat op groter afstand grotere afwijkingen kunnen ontstaan. Het lijkt de Commissie daarom wenselijk bij de vergunningverlening ingevolge de Hinderwet extra aandacht te besteden aan de kans op grensoverschrijdende geluidhinder, zoals in het recreatiegebied *De Spaanjerd*³⁹].

Het is duidelijk, dat van de effecten sommige als positief, andere als negatief kunnen worden bestempeld, en dat een optelsom van deze plussen en minnen weliswaar voor de besluitvorming belangrijk, maar onder alle omstandigheden op waarde-oordelen is gebaseerd en dus discutabel is. In dit verband wil de Commissie opmerken, dat zij zelf de in het MER gepresenteerde alternatieven, zelfs het 'meest milieuvriendelijke alternatief', al met al niet beschouwt als verbetering van de huidige ecologische hoofdstructuur van het Grensmaasdal⁴⁰].

---

37 Zie ook reacties 14, 16, 21, 22 (bijlage 5).

38 Ten aanzien van de doorbreking van de ecologische verbindingzone in enkele alternatieven zie reactie 12 (bijlage 5).

39 Zie reactie 15 (bijlage 5).

40 Zie ook reactie 2 (bijlage 5).

3.5 Vergelijking van de alternatieven (hoofdstuk 7)

Artikel 41j, lid 1, onder f van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

Bij de vergelijking van de alternatieven is een duidelijk onderscheid gemaakt tussen uitvoerings- en inrichtingsvarianten. Tevens is aangegeven, in hoeverre er sprake is van tijdelijke of permanente gevolgen.

De Commissie heeft twee punten van kritiek op de aanpak bij de opstelling van hoofdstuk 7.

- ① De nadruk ligt op effecten die per alternatief verschillen. Niet in elk overzicht is het nulalternatief meegenomen als referentie. Hierdoor krijgen natuuraspecten geringe aandacht.
- ② Voor zover zij wel aandacht krijgen, valt de 'optelling' van verlies van flora en fauna enerzijds en natuurontwikkelingsmogelijkheden anderzijds, in het MER tamelijk gunstig uit voor de ontgrindingsplannen. Dit commentaar richt zich vooral op tabel 7.4. Uit een gesprek met de opstellers van het MER is gebleken, dat in de toelichting bij deze tabel de essentiële opmerking ontbreekt, dat huns inziens het verlies van droge rivierbegeleidende ecosystemen meer dan gecompenseerd wordt door de toename van mogelijkheden voor ontwikkeling van componenten van lage, natte rivierbegeleidende ecosystemen. De gekozen waardering – zoals elke waardering – is discutabel⁴¹].

3.6 Evaluatie en monitoring (hoofdstuk 9)

Artikel 41am van de Wabm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Artikel 41ap, lid 1 van de Wabm:

"Indien uit het in artikel 41am bedoelde onderzoek blijkt dat de activiteit in belangrijke mate nadeliger gevolgen voor het milieu heeft dan die welke bij het nemen van het besluit werden verwacht, neemt het bevoegd gezag, indien dat naar zijn oordeel nodig is, de hem ter beschikking staande maatregelen teneinde die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken."

Het MER bevat een aanzet voor een evaluatie- en monitoringprogramma. De Commissie meent dat deze aanzet een goed aanknopingspunt voor bevoegd gezag vormt⁴²]. Natuurlijk zal in het uiteindelijke programma

---

41 Zie ook in dit advies § 3.4.

42 In hoofdstuk 2 van dit advies heeft de Commissie reeds een aantal aspecten genoemd, die zij als onderwerp van evaluatie van belang acht.

ook duidelijk moeten zijn, welke maatregelen kunnen worden genomen, als milieu-effecten ernstiger zouden blijken te zijn dan in het MER is voorspeld⁴³].

Naast deze punten en de punten uit de aanzet wil zij ook aandacht vragen in de evaluatie voor de uiteindelijke herinrichting en de effecten die deze met zich meebrengt⁴⁴].

3.7 Samenvatting MER

De samenvatting geeft de essentie van de in het hoofdrapport behandelde onderwerpen voldoende duidelijk weer. Een uitzondering hierop vormt tabel 3⁴⁵] en de tekst onder de kop 'natuur'⁴⁶], waarbij de Commissie dezelfde kanttekeningen plaatst als bij de vergelijking van alternatieven⁴⁷].

De samenvatting geeft aan, dat binnen een straal van 1 km de geluidbelasting hoger zal zijn dan 50 dB(A), zonder geluidbeperkende maatregelen. Hierbinnen liggen 1550 woningen waardoor 400 personen zich ernstig gehinderd zullen voelen. Het hoofdrapport⁴⁸] noemt voor deze situatie 700 woningen en 180 personen.

De samenvatting spreekt van geluidwallen verhoogd met een scherm van 1 meter. De hoogte van de wallen is echter niet aangegeven.

---

43 Zie reactie 22 (bijlage 5).

44 Zie verder de opmerkingen hierover in hoofdstuk 2 van dit advies.

45 Zie onder 'Vergelijking van de alternatieven' in dit hoofdstuk van dit advies.

46 Blz. 23.

47 Zie ook in dit advies § 3.4.

48 Blz. 187.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over de
inhoud van het milieu-effectrapport
ontgronding en (her-)inrichting
in het gebied Stevensweert
Ohé en Laak

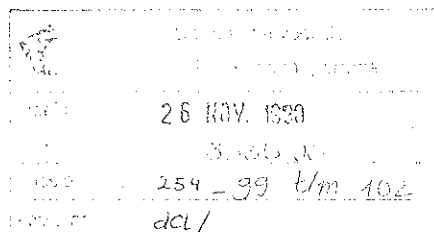
(bijlagen 1 t/m 7)

BIJLAGE I

Brief van het bevoegd gezag d.d. 26 november 1990, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Provincie
Limburg

Gedeputeerde
Staten

Aan
De Commissie voor de
de milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH Utrecht

Hoofdgroep: V.W.M./M.B./B.O. Toestel nr.: 7644/7642 Nummer: Es 57604 Bijlagen: div.

Onderwerp:
Project Stevol (ontgroning).

1. Project Stevol (ontgroning).

Hierbij delen wij U mede, dat de op 1 oktober 1990 bij ons binnengekomen aanvraag van Stevol BV te Heel, eveneens gedateerd 1 oktober 1990 (ingeschreven onder nr. Bt 7593), om vergunning ingevolge de Ontgrondingenwet/Verordening op ontgrondingen in Limburg voor de ontgroning en (her-)inrichting in het gebied Stevensweert-Ohé en Laak (Stevol), het op dezelfde datum ingediende milieu-effectrapport (MER), alsmede de overige bijbehorende stukken vanaf 26 november 1990 ter inzage zullen worden gelegd op de hieronder genoemde plaatsen en wijze.

Het MER Stevol hebben wij getoetst aan de in de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm) gestelde regels voor de inhoud van het MER en aan de richtlijnen die wij voor het MER hebben vastgesteld bij besluit van 3 april 1990.

Wij merken op dat het MER voldoende informatie biedt om als grondslag te dienen voor de verdere besluitvorming. Bij de drie door de initiatiefnemer uitgewerkte herinrichtingsalternatieven wordt alleen een uitgewerkte grondbalans gegeven voor het landbouwalternatief.

Om een afgewogen inzicht mogelijk te maken hebben wij Stevol BV verzocht een uitgewerkte grondbalans voor beide andere alternatieven toe te voegen aan de ter inzage gelegde stukken.

Bovengenoemde kanttekening en nog enige specifieke opmerkingen omtrent het MER treft U als bijlage hierbij aan.

SVP bij beantwoording
datum en kenmerk
vermelden
Per brief één onderwerp

Bezoekadres:
Limburglaan 10
Maastricht
Randwyck

Postadres:
Postbus 5700
6202 MA Maastricht
tel. 043 899999
telefax 043 618099
telex 56180

bankrekening NMB
67 94 11 372
postrekening
1060741

Bij brief van 9 november 1989, nr. 1055u, heeft de initiatiefnemer bij de startnotitie MER om coördinatie gevraagd ten behoeve van de vergunningsaanvragen Hinderwet (Hw) met Wet geluidhinder (Wgh) en Ontgrondingenwet. In de Staatscourant van 4 oktober 1990 is een concept-AMvB gepubliceerd, volgens welke inrichtingen voor grind- en zandwinning niet meer onder de werking van de Wgh zullen gaan vallen, maar onder de Hw. Ten gevolge hiervan zal de Circulaire Industrielawaai worden aangepast. Omtrent de inhoud bestaat nog onvoldoende duidelijkheid. Stevol BV acht het op dit moment niet mogelijk een Hw/Wgh- c.q. Hw-aanvraag in te dienen. Dit zal geschieden indien over voornoemde aanpassingen meer duidelijkheid is verkregen. Ons college kan U nu al mededelen dat het MER Stevol dan tevens ten grondslag zal worden gelegd aan de, naar wij verwachten, Hw-aanvraag.

2. Periode, plaats en tijdstip waar stukken kunnen worden ingezien.

De stukken over het project Stevol worden ter inzage gelegd van 26 november tot en met 27 december 1990 tijdens kantooruren op de navolgende locaties:

- het Provinciehuis te Maastricht in de bibliotheek, Limburglaan 10;
- het gemeentehuis van Echt, Nieuwe Markt 5, alsmede in de Openbare Bibliotheek, Houtstraat 28, gedurende de openingsuren;
- het gemeentehuis van Ohé en Laak, Raadhuisstraat 2;
- het gemeentehuis van Stevensweert, Steffenswertplein 1.

3. Lijst van ter inzage liggende stukken.

De navolgende stukken zullen ter inzage worden gelegd:

1. De vergunningsaanvraag ingevolge de Ontgrondingenwet/Verordening op ontgrondingen in Limburg met bijlagen.
2. De richtlijnen voor het milieu-effectrapport, door Gedeputeerde Staten vastgesteld bij besluit van 3 april 1990, met bijlagen.
3. Het Milieu-Effectrapport "Ontgraving en (her-)inrichting in het gebied Stevensweert-Ohé en Laak" (MER Stevol).
4. De beoordeling van het MER door het bevoegd gezag.
5. Eventuele aanvullingen en reacties.

4. Inspraakmogelijkheden op de aanvraag om vergunning en het milieu-effectrapport (MER).

Tot en met 27 december 1990 is het voor insprekers mogelijk schriftelijk bezwaar te maken tegen het verlenen van de aangevraagde vergunning ingevolge de Ontgrondingenwet/Verordening op ontgrondingen in Limburg en opmerkingen te maken over het MER. Schriftelijke bezwaren tegen de aangevraagde vergunning kunnen worden ingediend bij Gedeputeerde Staten.

De inspraakreacties op het MER kunnen worden ingediend bij Gedeputeerde Staten en ter kennis gebracht aan de opsteller van het MER, Uw Commissie voor de beoordeling van het MER en de wettelijke adviseurs en worden ter inzage gelegd.

De openbare zitting voor het maken van mondelinge opmerkingen over het MER Stevol zal worden gehouden op woensdag 12 december 1990, om 19.00 uur, in het Royal Theater, Peyerstraat 47 te Echt.

Wij verzoeken U overeenkomstig het gestelde in artikel 41z van de Wabm advies uit te brengen over het MER Stevol.

Gedeputeerde Staten van Limburg,

voorzitter.

,griffier.

BIJLAGE 2

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Stevol b.v.

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Limburg

Besluit: vergunningverlening ingevolge de Ontgrondingenwet en de Hinderwet

Activiteit: Stevol b.v., een combinatie van grindproducenten, wil binnen de gemeenten Maasbracht en Echt langs het Julianakanaal ongeveer 209 ha terrein ontgronden en daarbij grind en zand winnen. Tijdens en na de ontgroning zal Stevol b.v. het terrein herinrichten.

Stand van zaken: De procedure is gestart op 22 december 1989 met de openbare bekendmaking van het voornemen in de Staatscourant. Op 22 februari 1990 bracht de Commissie een advies voor richtlijnen uit. In dit advies wees zij er onder andere op, dat de ontgroning een grote ingreep zal zijn in het hydrologische stelsel, en dat de effecten van deze ingreep waarschijnlijk ook merkbaar zullen zijn in België.

GS van Limburg hebben de richtlijnen op 3 april 1990 vastgesteld.

Op 26 december 1990 is een MER Stevol ter inzage gelegd. Een openbare hoorzitting over dit MER vond plaats op 12 december 1990. Tijdens de toetsing van dit MER bleek, dat het niet voldoende informatie bevatte om een weloverwogen besluit te kunnen nemen. Op verzoek van de provincie heeft Stevol b.v. daarom besloten het MER terug te trekken en aan te passen.

Op 8 oktober 1991 heeft een bespreking plaatsvonden tussen vertegenwoordigingen van het bevoegd gezag, de initiatiefnemer en de Commissie over een concept van het aangepaste MER. Dit nieuwe MER is op 13 april 1992 te zamen met de vergunningaanvragen ingevolge de Ontgrondingenwet en de Hinderwet ter inzage gelegd. De Commissie kreeg bij brief van 7 april het verzoek om advies uit te brengen over de inhoud van het aangepaste MER.

Op 27 april 1992 vond de hoorzitting krachtens artikel 41ag van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm) plaats gehad. Bij deze hoorzitting was een vertegenwoordiger van de Commissie aanwezig.

De Commissie overlegde met de provincie en Stevol b.v. over een concept van haar toetsingsadvies uit op 11 juni 1992. Tijdens dit overleg werd een verslag van de hoorzitting overhandigd door de vertegenwoordiging van de provincie. In verband met de verwerking hiervan kon de Commissie haar advies pas uitbrengen op 10 juli 1992¹⁾. Het advies concludeert, dat het MER voldoende basis bood voor besluitvorming. Er is nog een aantal onduidelijkheden, waaraan ofwel voorafgaand aan de uitvoering, ofwel via de wettelijk verplichte evaluatie aandacht zou moeten worden geschonken. Dit betreft o.a. de stabiliteit en waterafdichtende werking van de onderwatertaluds.

---

1 Zie ook Wabm, artikel 41j.

Samenstelling van de werkgroep:

dr. H. Cohen (voorzitter)

ir. G.J. Heij

ir. W.J. Heijnen

prof.dr.ir. F.M. Maas

drs. R.G. Mes

ir. P. van Rangelrooij

Secretaris van de werkgroep: ir. M.P.T.M de Cleen; drs. M. Odijk (bij de afronding van het toetsingsadvies).